

Hva er det med Hans? Om eleven med Asperger syndrom

Jon Fauskanger Bjåstad
doctor of psychology (clinical)/ psykologspesialist

Hans Asperger/ Lorna Wing

- Hans Asperger (1944) skriver om symptomene hos som danner grunnlaget for diagnosen.
- Lorna Wing (1981): lanserer begrepet Asperger Syndrom

Asperger syndrom

- Mer vanlig hos gutter enn jenter
- Fylkesvise forskjeller i forekomst
- Lignende tegn noen ganger funnet i familien til barnet

Hva er Asperger Syndrom?

Store problemer med gjensidig sosial samhandling. Eks:

Empati
Prososial atferd
Selvkontroll
Lek

Hva er Asperger Syndrom?

- Vise glede
- Visse type humor
- Øyeblikkelig kontakt

Hva er Asperger Syndrom?

- Ensidige interesser
- Tvangsmessige behov for å innføre ritualer og interesser
- Tale og språkproblemer

Hva er Asperger Syndrom?

- Spesialinteresser - spesielle temaer
- Sensitivitet ift lyder, lukt, lys, smak og andre stimuli
- Motorisk klossethet
- Problemer med ikke-verbal kommunikasjon

Hva er Asperger Syndrom?

Komorbiditet

Mobbing

- Vi vet at mobbere ser etter folk som er alene - personer med AS derfor utsatt
- Beskyttende faktor = Ha en venn - trenger lære vennsferdigheter
- Trenger en "trygg sone" på skolen (eks. bibliotek, lærer å gå til, etc.)

En annerledes måte å tenke på...

- Talent for logisk tenkning
- Hukommelse for detaljer og tendens til å systematisere
- Utfordringer med organisering
- Problemer med oppmerksomhet

En annerledes måte å tenke på...

- IQ i normalområdet men ofte forskjeller på subskalaer
- Vil ofte ikke gjøre noe hvis det ikke kan utføres perfekt
- Lite fleksibilitet i tenkning men kan vise stor originalitet i problemløsning

Eksekutivproblemer

- De har eksekutive funksjonsvansker, som påvirker fleksibilitet i tanker og handlinger, og en rekke andre faktorer som planlegging, evne til inhibisjon, og arbeidshukommelse (Stenberg, 2007).

”Weak central coherence”

- Perseptuelt fokus på detaljer.
- Utfordringer med å se helheten.

Theory of Mind

- Theory-of-mind (ToM) er forståelsen av hva en selv og andre mennesker tenker, føler, har som intensjon, osv.
- Mangel på ToM ferdigheter hos personer med Asperger Syndrom

Hvordan forklare diagnose?

- Oversikt over ”ting X er god til” og ”ting X trenger hjelp til”
- Introdusere link til Hans Asperger
- Å ha Asperger syndrom er som å være venstrehendt - en annerledes men ikke defekt måte å tenke på
- Ikke nødvendigvis en unnskyldning til å unngå plikter eller konsekvenser

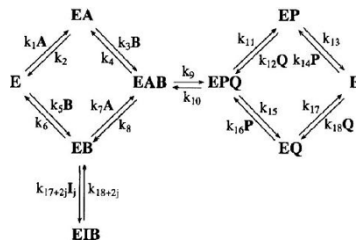
Hans Asperger:

- “It seems that for success in science or art, a dash of autism is essential. For success, the necessary ingredient may be an ability to turn away from the everyday world, from the simply practical, an ability to re-think a subject with originality so as to create in new untrodden ways, with all abilities canalised into the one speciality.” (1979).

Simon Baron- Cohen

Teori om at det er tre ”hjerne-typer”:

1. ”Empati- hjernen” - forstå mennesker
2. ”Systematiser - hjernen” - forstå hvordan ting virker
3. ”Den balanserte hjernen

Tiltak/ intervensjoner

Kognitiv atferdsterapi (KAT)

- Affektiv trening
- Kognitiv restrukturering
- Selvrefleksjon
- Ferdighetstrening

HVORFOR JOBBE MED FØLELSER?

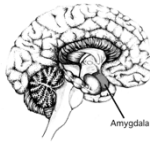
- Mange følelser er en ”av” og ”på” knapp
- Mange med AS viser ikke følelsene sine som forventet
- Trenger lære å gjenkjenne egne følelser og andre sine følelser

Bruk av ”den røde sonen”

- 1-10 på sinneskala
- 8-10 er den røde sonen, hvor man ikke tenker.
- Ved 8-10 er det bare en smart ting å gjøre: Å gå vekk fra situasjonen/være for seg selv

HVORFOR JOBBE MED TANKER?

- Kognitive fordreininger - kartlegge intensjoner bak handlinger.
- Lære å tenke hjelpsomme tanker - bruke logikk
- Amygdala involvert i reaksjon på fare og involvert i regulering av aggresjon og tristhet.

ANGST OG SINNE

- Naturlige ”bekymrere” og ”selvkritikere” - Tony Attwood
- Angst kan være relatert til sensoriske stimuli - kan føre til unngåelse
- En del av de som er engstelige blir kontrollerende/ opposisjonelle
- Sinne kan være det man ser, men det kan være tristhet/angst som ligger under.

Tiltak/ intervensjoner

- ”Å utforske følelser” programmet (Attwood)

» Norsk versjon for sinnemestring og angstmestring tilgjengelig på www.psykopp.no.

Å VÆRE ALENE

- Å være alene er en av de mest effektive emosjonelle stabilisatorer for noen klienter med AS.
- Å være alene kan gjøre læring mulig
- Å være alene kan gjøre det lettere å takle hypersensitivitet for lyd/lys, etc.
- Viktig å være obs på ”å være alene” som forsterker av atferd.

Aspergese (Attwood, 2007)

- Unngå ordtak/spesielle utrykk
- Pause til intellektuell prosess
- Gjøre intensjoner klare

Aspergese (Attwood, 2007)

- La personen få tid til å formulere svar
- Erting og sarkasme unngås
- Bakgrunnslyder elimineres
- Ikke bli fornærmet av ærlige kommentarer

Skole og motivasjon (Attwood)

- ”Personer med AS er ofte mer motivert av å unngå feil, enn å få en belønning”
- 20% kan ha problemer med å lese
- 50% har utfordringer med matematikk
- 75% + har lignende symptomer som ADHD

Perfeksjonisme

- Å få råd fra lærer ofte oppfattet som kritikk
- ”Så lenge jeg ikke prøver gjør jeg ikke feil”
- Vansker med å gjøre vurderinger hvis det er mer enn ett riktig svar...

Tiltak i skolekonteksten

- Fleksible lærere som er rolige og viser empatisk forståelse for barnet
- Bruk av lister/dagsplaner
- Bruker lengre tid på hjemmelekser enn andre barn.

Tiltak i skolekonteksten

- Trenger hjelp til organisering av hjemmelekser og ikke mye skriftlig arbeid
- Bruk av PC ofte nyttig
- Attwood anbefaler at man ikke bruker mer enn 30 min på hjemmelekser og ber om å bli vurdert på det man har rukket å gjøre.

2015...

- 71 år siden Hans Asperger beskrev AS
- Mange ressurser tilgjengelige på engelsk og norsk

Empati?

- Våre forventninger til dem med Asperger Syndrom
- Er det vi som har problemer med empati - forstår vi dem med AS godt nok?

Ressurser

- www.katsiden.no
- www.psykopp.no
- www.spiss.homestead.com
- www.jkp.com
- www.tonyattwood.com.au
- www.cat-kit.no

